

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ		
ΤΜΗΜΑ	ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΒΥΦΦ353	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	5 ^ο και άνω
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Τα ρητορικά προγυμνάσματα και η παράδοση της ρητορικής στη βυζαντινή λογοτεχνία		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ <i>σε περίπτωση που οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται σε διακριτά μέρη του μαθήματος π.χ. Διαλέξεις, Εργαστηριακές Ασκήσεις κ.λπ. Αν οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται ενιαία για το σύνολο του μαθήματος αναγράψτε τις εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας και το σύνολο των πιστωτικών μονάδων.</i>		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις		3	5
<i>Προσθέστε σειρές αν χρειαστεί. Η οργάνωση διδασκαλίας και οι διδακτικές μέθοδοι που χρησιμοποιούνται περιγράφονται αναλυτικά στο 4.</i>			
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: <i>γενικού υποβάθρου, ειδικού υποβάθρου, ειδίκευσης γενικών γνώσεων, ανάπτυξης δεξιοτήτων</i>	ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΒΥΦΦ 100, ΑΕΦΦ 015, και ΒΥΦΦ 101 ή ΒΥΦΦ 102		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΝΑΙ (στα ελληνικά)		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://elearn.uoc.gr/course/view.php?id=5749		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

<p>Μαθησιακά Αποτελέσματα <i>Περιγράφονται τα μαθησιακά αποτελέσματα του μαθήματος οι συγκεκριμένες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες καταλλήλου επιπέδου που θα αποκτήσουν οι φοιτητές μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος.</i></p> <p><i>Συμβουλευτείτε το Παράρτημα Α</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Περιγραφή του Επιπέδου των Μαθησιακών Αποτελεσμάτων για κάθε ένα κύκλο σπουδών σύμφωνα με Πλαίσιο Προσόντων του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης. • Περιγραφικοί Δείκτες Επιπέδων 6, 7 & 8 του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων Διά Βίου Μάθησης και Παράρτημα Β. • Περιληπτικός Οδηγός συγγραφής Μαθησιακών Αποτελεσμάτων.
<p>Στόχος του σεμιναρίου είναι:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Η κατανόηση της ρητορικής θεωρίας των προγυμνασμάτων και της εφαρμογής της στη σύνθεση των λογοτεχνικών έργων της ύστερης Αρχαιότητας και του Βυζαντίου. - Η ερμηνεία της λειτουργίας και της πρόσληψης των βυζαντινών κειμένων στην εποχή τους. - Η καλλιέργεια της ικανότητας αναγνώρισης του ύφους με βάση τις οδηγίες των προγυμνασμάτων. - Η εμπέδωση της σύγχρονης φιλολογικής ερευνητικής μεθοδολογίας. - Η εμβάθυνση στην επιστημονική βιβλιογραφία. - Η κατανόηση του τρόπου συγγραφής μίας επιστημονικής εργασίας.
<p>Γενικές Ικανότητες <i>Λαμβάνοντας υπόψη τις γενικές ικανότητες που πρέπει να έχει αποκτήσει ο πτυχιούχος (όπως αυτές αναγράφονται στο Παράρτημα Διπλώματος και παρατίθενται ακολούθως) σε ποια / ποιες από αυτές αποσκοπεί το μάθημα;.</i></p>

<p>Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών</p> <p>Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις</p> <p>Λήψη αποφάσεων</p> <p>Αυτόνομη εργασία</p> <p>Ομαδική εργασία</p> <p>Εργασία σε διεθνές περιβάλλον</p> <p>Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον</p> <p>Παράγωγή νέων ερευνητικών ιδεών</p>	<p>Σχεδιασμός και διαχείριση έργων</p> <p>Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα</p> <p>Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον</p> <p>Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας και ευαισθησίας σε θέματα φύλου</p> <p>Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής</p> <p>Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης</p> <p>.....</p> <p>Άλλες...</p> <p>.....</p>
<ul style="list-style-type: none"> - Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών. - Αυτόνομη εργασία. - Ομαδική εργασία. - Παράγωγή νέων ερευνητικών ιδεών. - Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα. - Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής. 	

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

<p><u>1η διάλεξη:</u> Εισαγωγή στη ρητορική θεωρία.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ιστορική αναδρομή σχετικά με τον ρόλο της ρητορικής από τον 5ο αι. π.Χ. μέχρι την ύστερη Αρχαιότητα. - Η σημασία της ρητορικής θεωρίας στο Βυζάντιο ως «θεωρία της λογοτεχνίας». - Παρουσίαση των σημαντικότερων εργαλείων για την έρευνα της ρητορικής θεωρίας. <p><u>2η-4η διάλεξη:</u> Προγυμνάσματα.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Η θεωρία των προγυμνασμάτων μέσα από το εγχειρίδιο του Αφθονίου. - Επιπρόσθετες πληροφορίες σχετικά με τα προγυμνάσματα μέσα από τα δευτερεύοντα εγχειρίδια του Ερμογένη, του Νικολάου και του Θέωνα, ή άλλα εγχειρίδια ρητορικής, όπως το <i>Περί επίδεικτικῶν</i> του Μενάνδρου. - Επιλεγμένα χωρία θεωρίας μέσα από τα σχόλια των χειρογράφων. - Εξέταση παραδειγμάτων εφαρμογής της θεωρίας των προγυμνασμάτων σε έργα της βυζαντινής λογοτεχνίας. <p><u>5η-13η διάλεξη:</u> Παρουσιάσεις.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Κατανομή των προτεινόμενων θεματικών στους φοιτητές. Κάθε θεματική θα αφορά ένα έργο της βυζαντινής λογοτεχνίας. - Παρουσιάσεις φοιτητών στις οποίες θα αναλύεται ο τρόπος με τον οποίο η θεωρία των προγυμνασμάτων εφαρμόζεται μέσα στο εκάστοτε επιλεγμένο λογοτεχνικό έργο. - Συζήτηση πάνω στη θεωρία και στην εφαρμογή της.

4. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

<p>ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ</p> <p><i>Πρόσωπο με πρόσωπο, Εξ αποστάσεως εκπαίδευση κ.λπ.</i></p>	<p>Παραδόσεις εντός τάξης, εργαστήριο, συζήτηση.</p>
<p>ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ</p> <p><i>Χρήση Τ.Π.Ε. στη Διδασκαλία, στην Εργαστηριακή Εκπαίδευση, στην Επικοινωνία με τους φοιτητές.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Παρουσιάσεις μέσω PowerPoint. • Ανάρτηση υλικού στην πλατφόρμας e-learn. • Χρήση του Thesaurus Linguae Graecae (TLG) και του Lexikon zur byzantinischen Gräzität (LBG). • Αναζήτηση βιβλιογραφίας μέσω του Regesta Imperii (http://opac.regesta-imperii.de/lang_de/).

	<ul style="list-style-type: none"> • Προβολή χειρογράφων στις πλατφόρμες Gallica, DigiVatLib, BML digital repository ή απλή παρουσίαση του περιεχομένου των χειρογράφων μέσω του Pinakes. 										
<p>ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ</p> <p>Περιγράφονται αναλυτικά ο τρόπος και μέθοδοι διδασκαλίας.</p> <p>Διαλέξεις, Σεμινάρια, Εργαστηριακή Άσκηση, Άσκηση Πεδίου, Μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας, Φροντιστήριο, Πρακτική (Τοποθέτηση), Κλινική Άσκηση, Καλλιτεχνικό Εργαστήριο, Διαδραστική διδασκαλία, Εκπαιδευτικές επισκέψεις, Εκπόνηση μελέτης (project), Συγγραφή εργασίας / εργασιών, Καλλιτεχνική δημιουργία, κ.λπ.</p> <p>Αναγράφονται οι ώρες μελέτης του φοιτητή για κάθε μαθησιακή δραστηριότητα καθώς και οι ώρες μη καθοδηγούμενης μελέτης ώστε ο συνολικός φόρτος εργασίας σε επίπεδο εξαμήνου να αντιστοιχεί στα standards του ECTS.</p>	<table border="1"> <thead> <tr> <th><i>Δραστηριότητα</i></th> <th><i>Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου</i></th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Διαλέξεις</td> <td>39</td> </tr> <tr> <td>Αυτόνομη μελέτη και προετοιμασία για την προφορική παρουσίαση</td> <td>105</td> </tr> <tr> <td>Συγγραφή τελικής σεμιναριακής εργασίας</td> <td>106</td> </tr> <tr> <td>Σύνολο Μαθήματος (25 ώρες φόρτου εργασίας ανά πιστωτική μονάδα)</td> <td>250</td> </tr> </tbody> </table>	<i>Δραστηριότητα</i>	<i>Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου</i>	Διαλέξεις	39	Αυτόνομη μελέτη και προετοιμασία για την προφορική παρουσίαση	105	Συγγραφή τελικής σεμιναριακής εργασίας	106	Σύνολο Μαθήματος (25 ώρες φόρτου εργασίας ανά πιστωτική μονάδα)	250
	<i>Δραστηριότητα</i>	<i>Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου</i>									
	Διαλέξεις	39									
	Αυτόνομη μελέτη και προετοιμασία για την προφορική παρουσίαση	105									
	Συγγραφή τελικής σεμιναριακής εργασίας	106									
Σύνολο Μαθήματος (25 ώρες φόρτου εργασίας ανά πιστωτική μονάδα)	250										
<p>ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ</p> <p>Περιγραφή της διαδικασίας αξιολόγησης</p> <p>Γλώσσα Αξιολόγησης, Μέθοδοι αξιολόγησης, Διαμορφωτική ή Συμπερασματική, Δοκιμασία Πολλαπλής Επιλογής, Ερωτήσεις Σύντομης Απάντησης, Ερωτήσεις Ανάπτυξης Δοκιμίων, Επίλυση Προβλημάτων, Γραπτή Εργασία, Εκθεση / Αναφορά, Προφορική Εξέταση, Δημόσια Παρουσίαση, Εργαστηριακή Εργασία, Κλινική Εξέταση Ασθενούς, Καλλιτεχνική Ερμηνεία, Άλλη / Άλλες.</p> <p>Αναφέρονται ρητά προσδιορισμένα κριτήρια αξιολόγησης και εάν και πού είναι προσβάσιμα από τους φοιτητές.</p>	<p>Θα αξιολογηθεί η γραπτή εργασία που θα αναλάβουν οι φοιτητές και οι φοιτήτριες να παρουσιάσουν και να συγγράψουν. Πιο συγκεκριμένα θα αξιολογηθούν:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Η κατανόηση του έργου. - Ο εντοπισμός και η ερμηνεία της εφαρμοσμένης θεωρίας των προγυμνασμάτων στο έργο. - Η μεθοδολογία προσέγγισης και ανάλυσης του κειμένου. - Τα συμπεράσματά της εργασίας. - Η επιλεγμένη βιβλιογραφία. - Η γλώσσα και το ύφος της εργασίας. 										

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

<p><u>Εκδόσεις (θεωρία):</u></p> <p>Felten, I. (έκδ.) (1913), <i>Nicolai Progymnasmata</i>, Lipsiae: Teubner.</p> <p>Foerster, R. (έκδ.) (1915), <i>Libanii opera</i>, τόμ. Η', Leipzig: Teubner.</p> <p>Hausrath, A. και H. Hunger (έκδ.) (1959-19702), <i>Corpus fabularum Aesopicarum</i>, τόμ. Α'(1-2), Leipzig: Teubner.</p> <p>Kassel, R. (1976) (έκδ.), <i>Aristotelis Ars rhetorica</i>, Berolini· Novi Eboraci: de Gruyter.</p> <p>Patillon, M. και G. Bolognesi (έκδ.) (1997), <i>Aelius Theon. Progymnasmata</i>, Paris: Les Belles Lettres.</p> <p>Patillon, M. (έκδ.) (2008), <i>Corpus rhetoricum</i>, τόμ Α', Paris: Les Belles Lettres.</p> <p>Rabe, H. (έκδ.) (1913), <i>Hermogenis opera</i>, Stutgardiae: Teubner.</p> <p>Rabe, H. (έκδ.) (1926), <i>Aphthonii Progymnasmata</i>, Lipsiae: Teubner.</p> <p>Russell, D. A. και N. G. Wilson (έκδ.) (1981), <i>Menander Rhetor. Edited with Translation and Commentary</i>, Oxford: Clarendon Press.</p> <p>Walz, C. (έκδ.) (1832-1836), <i>Rhetores graeci, ex codicibus florentinis, mediolanensibus, monacensibus, neapolitanis, parisiensibus, romanis, venetis, taurinensibus et vindobonensibus</i>, τόμ. Α'-Θ', Stuttgartiae· Tubingae: sumtibus J. G. Cottae.</p> <p><u>Δευτερεύουσα βιβλιογραφία</u></p> <p>Agapitos, P. A. (2015), «New Genres in the Twelfth Century: The Schedourgia of Theodore Prodromos», <i>MEG</i> 15, 1-41.</p>
--

- Αγαπητός, Π., Μ. Hintenberger και Ευτ. Μήτση (2006), *Εικόν και λόγος: έξι βυζαντινές περιγραφές έργων τέχνης*, Αθήνα: Άγρα.
- Bernard, F. (2014), *Writing and Reading Byzantine Secular Poetry, 1025-1081*, Oxford: Oxford University Press.
- Constantinides, C. N. (1982), *Higher Education in Byzantium in the Thirteenth and Early Fourteenth Centuries, 1204-ca. 1310*. Nicosia: Cyprus Research Centre.
- Hinterberger, M. (2002), «Δημώδης και λόγια λογοτεχνία: διαχωριστικές γραμμές και συνδετικοί κρίκοι», P. Odorico και P. A. Agapitos (επιμ.), *Pour une «nouvelle» histoire de la littérature byzantine. Problèmes, méthodes, approches, propositions. Actes du Colloque international philologique, Nicosie-Chypre, 25-26 mai 2000*, Paris: Centre d'études byzantines néo-helléniques et sud-est européennes, 153-165.
- Hunger, H. (2010⁵), *Βυζαντινή λογοτεχνία: η λόγια κοσμική γραμματεία των Βυζαντινών*, τόμ. Α', Λ. Γ. Μπενάκη, Ι. Β. Αναστασίου και Γ. Χ. Μακρή (μετάφρ.), Αθήνα: ΜΙΕΤ, 1987¹.
- Jeffreys, E. (επιμ.) (2003), *Rhetoric in Byzantium: Papers from the Thirty-Fifth Spring Symposium of Byzantine Studies, Exeter College, University of Oxford, March 2001*, Aldershot: Ashgate.
- Jeffreys, E. (2008), «Rhetoric», E. Jeffreys, J. Haldon και R. Cormack (επιμ.), *The Oxford Handbook of Byzantine Studies*, Oxford: Oxford University Press, 827-837.
- Kennedy, G. A. (1983), *Greek Rhetoric Under Christian Emperors*, Princeton: Princeton University Press.
- Kennedy, G. A. (2003), *Progymnasmata: Greek Textbooks of Prose Composition and Rhetoric*, Leiden: Brill.
- Kustas, G. L. (1973), *Studies in Byzantine Rhetoric*, Θεσσαλονίκη: Πατριαρχικόν Ίδρυμα Πατερικών Μελετών.
- Κατσαρός, Β. (2002), «Η ρητορική ως “θεωρία λογοτεχνίας” των Βυζαντινών», P. Odorico και P. A. Agapitos (επιμ.), *Pour une «nouvelle» histoire de la littérature byzantine. Problèmes, méthodes, approches, propositions. Actes du Colloque international philologique, Nicosie-Chypre, 25-26 mai 2000*, Paris: Centre d'études byzantines néo-helléniques et sud-est européennes, 95-106.
- Lausberg, H. (1998), *Handbook of Literary Rhetoric: A Foundation for Literary Study*, Leiden· Boston· Köln: Brill.
- Loukaki, M. (2020), «Training Students in the Art of Discourse in Twelfth-Century Byzantium», P. Chiron και B. Sans (επιμ.), *Les 'Progymnasmata' en pratique, de l'Antiquité à nos jours. Practicing the 'Progymnasmata' from Ancient Times to Present Days*, Paris: Rue d'ulm, 193-202.
- Maguire, H. (1981), «The Classical Tradition in Byzantine Ekphrasis», M. Mullett και S. Roger (επιμ.), *Byzantium and the Classical Tradition*, Birmingham: Centre for Byzantine Studies, University of Birmingham, 94-102.
- Papaioannou, S. (2011), «Byzantine Enargeia and Theories of Representation», V. Vavirnek, P. Odorico και V. Drbal (επιμ.), *Ekphrasis: la représentation des monuments dans les littératures byzantine et byzantino-slaves. Réalités et imaginaires, Byzantinoslavica 69(3)*, Prague: Euroslavica, 48-60.
- Papaioannou, S. (2021), «Theory of Literature», S. Papaioannou (επιμ.), *The Oxford Handbook of Byzantine Literature*, New York: Oxford University Press, 76-109.
- Pernot, L. (1993), *La rhétorique de l'éloge dans le monde gréco-romain*, τόμ. Α'-Β', Paris: Institut d'études Augustinienne.
- Pernot, L. (2015), *Epideictic Rhetoric. Questioning the Stakes of Ancient Praise*, Austin: University of Texas Press.
- Valiavitcharska, V. (2013), «Rhetoric in the Hands of the Byzantine Grammarian», *Rhetorica 31(3)*, 237-260.
- Webb, R. (2001), «The Progymnasmata as Practice», Y. L. Too (επιμ.), *Education in Greek and Roman Antiquity*, Leiden· Boston: Brill, 289-316.
- Webb, R. (2009), *Ekphrasis. Imagination and Persuasion in Ancient Rhetorical Theory*, Ashgate: Ashgate Publishing Company.